

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

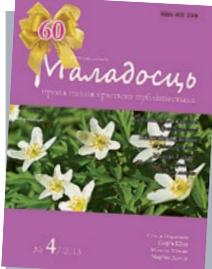
● NO.17 (3329) ●

● ПЯТНІЦА, 3 МАЯ, 2013

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Дом, які збірае і яднае
Суайчыннікі на роднай зямлі не толькі пазнаюць Бацькаўшчыну, але і дзеляцца досведам беларускай справы ў замежжы **Стар. 2**

“Малодосць”
сталее, не старэючы
Вядомы ў краіне штомесячны часопіс адзначае 60-годдзе **Стар. 3**

І гэта яшчэ не кропка
Выдавецкай падзейя года называюць выхад у свет кнігі “Беларусы ў фотаздымках Ісака Сербавы. 1911—1912” **Стар. 4**

СВОЙ КУТ

У “Мары” будзе наवासелле!

Актывісты суполкі беларусаў Ліепай вераць, што іх Беларускі дом стане гасцінным ды ўтульным для землякоў

У беларускай суполкі “Мара” з Ліепай ёсць адметны твар, будзе і свой дом

“Набыць зямлі, прыдбаць свой кут...” У знакамітых коласаўскіх радках для многіх суполак суайчыннікаў замежжа прыхавана “праграма дзеянняў” на доўгія гады. Паступова ідзе да мэты і суполка “Мара”. Землякі спадзяюцца, што праз год, на 15-гадовы юбілей, яны збяруць сяброў на наваселле ва ўласным Беларускім доме. І ўжо зрабілі сабе падарунак: на аўкцыёне гарадской думы набылі будынак. Якім бачыць будучыню Беларускага дома старшыня суполкі Любоў Дурнева? Пра той з ёй наша гутарка.

— Любоў Барысаўна, віншую з каштоўным набыткам! Падзяліцеся досведам: як займець свой кут таму, хто яго не мае?

— Дзякуй вам за віншаванне! Сапраўды, у канцы мінулага года збылася адна з запаветных мараў

“Мары” пра свой кут. І зрабілі мы гэта першымі сярод суполак беларусаў Латвіі. Мяркую, наш прыклад натхніць і іншых, бо гэта ж адвечная мара беларусаў: мець сваю хатку на той зямлі, куды занёс лёс. А ў Ліепай нас каля чатырох тысяч, самыя сацыяльна актыўныя сабраліся ў суполку. Раней для арганізацыі дзейнасці “Мара” арандавала памяшканні, шмат сродкаў на тое ішло. Таму праўленне вырашыла: удзельнічаць у аўкцыёне гарадской думы. Мы выкупілі памяшканне на вуліцы Яня, 8, у самым цэнтры горада. Будынак каштаваў больш за восем тысяч латаў, і яму неабходна рэканструкцыя.

— Скажыце, як удалося вам сабраць такую значную суму?

— Скінуліся сябры — хто колькі мог. Дапамаглі фірма старшыні

Саюза беларусаў Латвіі Валянціны Піскуновай, ліепайскі прадпрымальнік Васіль Білык, за што мы ім вельмі-вельмі ўдзячны.

— І як вы хацелі б уладкаваць Беларускі дом?

— Спачатку раскажу пра спецыфіку дзейнасць суполкі. Пры нашым таварыстве актыўна працуе інфармацыйна-кансультацыйная служба, якую падтрымлівае Пасольства Беларусі ў Латвіі. І таму жыхарам Ліепай не трэба ехаць у Рыгу, каб адкрыць візу ў Беларусь ці атрымаць даведку па пытаннях, звязаных з заканадаўствам Беларусі. Гэту работу цяпер выконваюць сябры з “Мары”, будзе яна прадаўжацца і ў Беларускім доме. А яшчэ плануем там размясціць бібліятэку: кніг на роднай мове набіралася шмат. Будзе і музей

“Беларуская хатка”, які ведаюць у горадзе. Зробім залу, каб было дзе збіраць сяброў. Планаў шмат!

— Ведаю, “Мара” створана найперш для таго, каб зберагаць на зямлі Латвіі нашу культурную спадчыну. Што робіцца дзеля гэтага?

— У нас ёсць моцны песенны гурт “Паўлінка”, якому 13 гадоў. Жанна Буйніцкая, якая ім кіруе, расла на рускай культуры, але самааддана любіць беларускую песню, родную мову мужа Аляксандра. У гурце спявае і яе малодшая дачушка Арынка: гэты наша малая змена. Ведаюць “Паўлінку” і ў Латвіі, і ў Беларусі, артысты твораць у жывой плыні беларускай культуры, нашых народных святаў, якія ладзяць, запрашаючы сяброў. → **Стар. 2**

Самалётам у Паволжа

Таццяна Іванюк

Нацыянальная авіякампанія “Белавія” адкрыла новы рэйс Мінск — Самара — Мінск

Нашым суайчыннікам, якія жывуць у Паволжы, цяпер зручна будзе наведваць Бацькаўшчыну самім і прымаць гасцей з роднай зямлі. І ўсё дзякуючы таму, што актывізацыя кантакты Беларусі з расійскім рэгіёнам. “Мы звязваем пашырэнне маршрутнай сеткі перш за ўсё з павелічэннем пасажырапатоку і дадатковым аб’ёмам грузаў, што перавозыцца. Новы маршрут стане сёмым у напрамку Расіі”, — адзначылі прадстаўнікі авіякампаніі “Белавія”. Значную колькасць тых, хто прыляцеў першым рэйсам з Самары ў Мінск раницай 29 красавіка, складалі пасажыры, якія накіроўваліся транзітам у дзяржавы Заходняй Еўропы.

Першы рэйс у міжнародны аэрапорт Курумач Самары быў выкананы на ўмяшчальным і камфортным самалёце Боінг-737/500, а пасля двойчы на тыдзень па маршруце будзе лятаць пераважна CRJ-100/200. Час у палёце — прыкладна дзве з паловай гадзіны. Супрацоўніцтва паміж беларускім авіяперавозчыкам і аэрапортам Курумач будзе садзейнічаць развіццю авіяносін паміж дзвюма краінамі, а таксама павялічыць транзітны пасажырапатак праз Мінск, упэўнены спецыялісты “Белавія”.

Варта нагадаць, што самалёты кампаніі “Белавія” выконваюць рэгулярныя рэйсы ў 41 аэрапорт краін Еўропы і Азіі.

СЛЕД НА ЗЯМЛІ

МАЗы і “Беларусы” ў Петрапаўлаўску

Беларуская тэхніка добра зарэкамендавала сябе ў Казахстане

У пад’ездзе нашага шматпавярховага дома ў Петрапаўлаўску працуе беларускі ліфт, я пісаў пра тое ў газету. Прадаўжаю пошукі “беларускіх слядоў” у Паўночна-Казахстанскай вобласці. Думаю, знаходка будзе шмат! Нядаўна, напрыклад, у нас праходзіла выстава сельгастэхнікі розных вытворцаў, у тым ліку і беларускіх. Экспазіцыю размясцілі прама на вялі-

кай плошчы перад абласным Рускім драмтэатрам імя Мікалая Пагодзіна. Сярод тэхнікі я з радасцю пачаў трактары “Беларус” і грузавікі МАЗ. Якія знаёмыя брэндзі! І калі тэхніцы з далёкага замежжа яшчэ трэба заслужыць давер казахстанскіх сельгастэхнікаў, то мінскія трактары ў нас даўно ў пашане: “Беларусы” заслужылі ацэнкі за сваю

надзейнасць і непатрабавальнасць у абслугоўванні. Ведаю, што ў сялянскіх ды фермерскіх гаспадарках Казахстана па гэты час “у страі” мінскія трактары яшчэ 70-х гадоў выпуску. Па водгуках тых, хто на іх працуе, “Беларусы” шматфункцыянальныя і эканамічныя, а гэта немалаважна: Казахстан, як вядома, адносіцца да зоны рызыкоўнага земляробства.

Цяпер нашы краіны ўваходзяць у адзіную эканамічную прастору, і ў беларускіх вытворцаў ёсць больш магчымасцяў для паставак тэхнікі ў цалінны край. А экспартны патэнцыял Казахстана — каля 20 мільёнаў тон высакаякаснай пшаніцы ў год. У тым, што краіна застаецца адным з сур’ёзных гульцоў на сусветным рынку збожжавых культур, ёсць

“Беларусы” не чужыя ў Казахстане

немая заслуга і беларускай сельгастэхнікі. Думаю, правільна робяць вытворцы, трымаючы тут свае пазіцыі. Пра гэта я згадваў,

калі здымаў трактары і аўтамашыны з блізкай майму сэрцу Беларусі.

Сяргей Залеўскі, г. Петрапаўлаўск

ЗЕМЛЯКІ

Дом, які збірае і яднае

Суайчыннікі на роднай зямлі не толькі пазнаюць Бацькаўшчыну, але і дзеляцца досведам беларускай справы ў замежжы

Іван Ждановіч

Валянціна Піскунова з Рыгі, Людміла Аннус з Нарвы, Людміла Бакланва з Цюмені... Чытачы ведаюць гэтых яркіх жанчын, што актыўна праявілі сябе ў беларускіх суполках Латвіі, Эстоніі, Расіі. Яны ды іншыя суайчыннікі замежжа былі запрошаны пагасцяваць на XVII Міжнароднай спецыялізаванай выстаўцы “СМІ ў Беларусі”, дзе працаваў і стэнд апарата Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў. Выстаўляліся выданні як беларускіх суполак замежжа, так і этнасуполак Беларусі. Дзяжурныя на стэндзе казалі: газет, буклетаў пайшло ў народ нямала. Значыць – запатрабаваныя.

З землякамі мы сустрэліся ў Футбольным манежы, дзе праходзіла выстава, у апошні дзень работы. Людміла Аннус, казалі, распытвала калег напружана ў Доме журналіста: дзе ж нашы сябры з “Голасу Радзімы”? А мы тым часам працавалі над васьмі гэтымі нумарамі. І чакалі, пакуль госці набяруцца ўражанняў ад сустрэчы з Айчынай. Рабіць ім гэта дапамагалі супрацоўнікі апарату Упаўнаважанага, якія ладзілі для землякоў семінар “Фарміраванне іміджу Беларусі сродкамі масавай інфармацыі арганізацыі суайчыннікаў за мяжой”. Гасцей размясцілі ў інтэрнаце Мінскага абласнога інстытута развіцця адукацыі, яны ўдзельнічалі ў розных імпрэзах выстаўкі “СМІ ў Беларусі”. У адзін з дзён ездзілі ў замкі Міра і Нясвіжа, сустрэліся з кіраўніцтвам Нясвіжскага раёна, журналістамі.

Шмат цікавага даведаліся госці і на семінары-практыкуме ў Інстытуце журналістыкі БДУ. Яны былі і на падвядзенні вынікаў рэспубліканскага конкурсу

Госці з Нарвы, Вільнюса, Цюмені знаёмяцца з друкаванымі СМІ Міншчыны

срод работнікаў СМІ “Залатое пярэ”, сустрэліся з народнымі дэпутатамі ў Палаце прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу. “Мы, цёпла і гасцінна сустрэтыя Бацькаўшчынай, у чарговы раз змаглі пераканацца, што нас сапраўды “збірае і яднае беларускі дом”, – выступала на выставачнай імпрэзе Людміла Аннус. – Дарэчы, гэтыя праўдзівыя словы – з верша беларускага паэта з Даўгаўпілса Станіслава Валодзькі, які таксама цяпер гасцюе з намі ў Беларусі. Што важна: сабраўшыся разам, мы і пазнаем Беларусь, і дзелімся кожны сваім досведам беларускай справы ў замежжы. Так звязваюцца кантакты. Так ствараецца імідж беларусаў – як нацыі надзейных сяброў, што ўмеюць і самі рабіць добрыя справы, і чуць ды разумець іншых”.

А на выставу былі запрошаны, знаёміліся з беларусамі замежжа і прадстаўнікі шэра-

гу этнасуполак краіны. Георгій Егізаран, старшыня Кансультатыва міжэтнічнага савета, дзяліўся ўражаннямі ад сустрэч у Літве, якія арганізавалі для шматнацыянальнай дэлегацыі з нашай краіны тамтэйшыя беларусы. На восень плануецца падобная паездка да беларусаў Польшчы.

Журналістка газеты “Рэспубліка” Марына Астапеня расказала, як шмат увагі надае выданне міжэтнічным, міжканфесійным стасункам у краіне, асвятляе і жыццё суполак замежжа. Пра кантакты з суполкамі землякоў з Латвіі, іншых краін згадала і Людміла Зяньковіч, начальнік упраўлення друкаваных СМІ і знешніх сувязяў Мінінфармацыі. Яна ж і ўручала дыпламы, каштоўныя падарункі лепшым рэдакцыям, журналістам, што вызначыліся ў штогадовым конкурсе. У ліку лідараў тут “Лідская газета”, “Браслаўская звязда”. Дыплом

III ступені дастаўся аўтару гэтых радкоў, і я лічу ўзнагароду несумненным поспехам усёй рэдакцыі: працуем жа на газету разам! У блакноце яшчэ з два дзясяткі месцаў, куды паехалі дыпламы і ўзнагароды ад Мінінфармацыі і апарата Упаўнаважанага: Ваўкавыск, Гродна, Смалгонь, Салігорск, Клецк, Капыль, Мазыр, Дзяржынск, Асіповічы, Вілейка... Пэралькі можна доўжыць.

Землякам з замежжа, якія спыталіся дадому, Марына Астапеня падаравала дзівосны каравай. Казала: пакаштуйце, вельмі смачны! А Людміла Аннус, прымаючы дар, казала: не, мы яго засушылі і зберажам – як добры і прыгожы ўспамін пра Бацькаўшчыну. А “беларускія ўражання” родных нам гасцей, падумалася, доўга будуць заставацца свежымі! Думкі сяброў-беларусаў, расквечаныя іх жывымі эмоцыямі, мы пададзім у наступным нумары.

СВОЙ КУТ

У “Мары” будзе наваселле!

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Гурт удзельнічаў у многіх латвійскіх ды міжнародных фестывалях: “Браслаўскія зарніцы”, “Залесе збірае сяброў”... Нашы артысты выступалі на Першым фестывалі мастацтваў беларусаў свету ў час “Славянскага базару”: на сценах Мінска і Віцебска. Спадзяемся на новыя творчыя сілы, бо ёсць у “Мары” моладзь, а значыць, і будучыня. У планах — адкрыць і Беларускаю нядзельную школу, пра якую даўно марым.

— **Безумоўна, гэта самы дзейсны сродак супраць асіміляцыі: веданне роднай мовы. А ці ёсць жаданне ў маладых яе вывучаць?**

— Мы дзеля таго і працуем, каб яно было — бо само па сабе, як кажуць у народзе, расце толькі пустазелле... Я спадзяюся, што і моладзь будзе падтрымліваць сувязі з Бацькаўшчынай. Ды і мы рады будзем сустракаць маладых беларусаў гасцямі ў Ліепаі. Таму марым знайсці ў Беларускай доме плошчы для свайго міні-гатэля: каб у горадзе ля мора прымаць сяброў з Радзімы ды іншых краін.

— **Планы, па ўсім бачна, немалыя. Адкуль сродкі браць будзеце?**

— Ну як у беларусаў прынята будавацца? Талакою, усім разам! Хто чым зможа — дапаможа, а мы на будучыню, як кажуць, у даўгу не застанемся. Таму звяртаюся да суайчыннікаў і ўсіх, хто сімпатызуе беларусам: давайце разам зробім наш Беларускай дом! Шчыра запрашаем дабрадзеяў часткай сродкаў ці іншым шляхам паўдзельнічаць у праекце. Мы ўпэўнены: у нашым доме будзе жыць дух сапраўднага сяброўства. Хто гатовы нас падтрымаць — дайце знаць, адгукнемся, паведамім, як лепш справу рухаць. Нагадаю, у Ліепаі знойдзеце нас па адрасе: вуліца Сількію, 7, першы паверх. Там збіраемся па панядзелках, аўторках, чацвяргах: звычайна гэта аматары песні, паэзіі, народных традыцый. Дарэчы, суполка “Мара” мае статус арганізацыі грамадскага дабрабыту ў галіне культуры і развіцця грамадзянскай супольнасці, таму ахвяравальнікі, у адпаведнасці з латвійскім законам, не панясуць лішніх расходаў.

Гутарыла
Валянціна Грыбоўская

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

Паслы добрай волі

Дзякуючы настаўніцам-суайчынніцам сябруюць школьнікі розных краін

Яўген Дарэнькі

На першы погляд, 48-я мінская школа — самая звычайная. Сярод знакамітых яе выпускнікоў называюць дзевяць выдатных спартсменаў, двух акцёраў, журналіста... І хоць пакуль не выйшла адтуль ніводнага дыпламата ці палітыка, яны — будучы. Бо ўжо сёння, дзякуючы намаганням дырэктара Лолы Пахомавай і педкалектыву, вучні маюць непасрэднае дачыненне да міжнародных стасункаў. Некалькі гадоў таму школа заключыла дагавор аб дружбе і супрацоўніцтве з гімназіяй Табасалу з Хар’юскага павета Эстоніі. А нядаўна — і з Беларускай гімназіяй імя Францыска Скарыны з Вільнюса. Так што цяпер беларускія школьнікі актыўна ўмацоўваюць

кантакты з аднагодкамі з Літвы і Эстоніі.

Нядаўна дэлегацыі з гэтых краін былі ў Мінску, удзельнічалі ў канферэнцыі “Зямля — наш агульны дом”. Настаўнікі абменьваліся педагагічным вопытам, вучні — ладзілі масты паразумення і дружбы на сваім узроўні. Як сказала Лола Пахомава, “школьнікі мелі зносіны паміж сабой на руска-беларуска-англійскай мове. А для эстонаў у нас ладзіліся ўрокі рускай мовы”.

Для замежных гасцей была арганізавана таксама аглядная экскурсія па Мінску. Школьнікі наведалі Нацыянальную бібліятэку, пабывалі ў парламенце, дзе, казала намеснік дырэктара гімназіі Табасалу Ніна Пээрна, ім пашчасціла пастаяць за трыбунай, з якой нядаўна выступаў

Настаўніцы наведалі Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур

беларускі Прэзідэнт. “Будзе пра што ўспомніць!” — з захапленнем казала яна.

Дарэчы, па нацыянальнасці Ніна — беларуска, яшчэ ў савецкі час пасля заканчэння педінстытута паехала працаваць у Эстонію. Там выйшла замуж, але сувязі з Радзімай ніколі не губляла. Сёння

яна кіруе міжнародным праектам “Школа-пабрацім”, паводле якой і наладжана супрацоўніцтва гімназіі Табасалу з 48-й мінскай школай. А яшчэ разам з калегай з Беларускага цэнтра вучобы і развіцця “EVA-Studiorum” Кетлін Пукк яна цяпер прапрацоўвае магчымасць адкрыцця Беларускай

кай нядзельнай школы. У гэтай справе эстонскім педагогам гатовыя дапамагчы як Лола Пахомава, так і калегі з Вільнюса.

Дырэктар Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Міхаіл Рыбакоў на сустрэчы з педагогамі трох краін заўважыў, што такія людзі, як Лола Пахомава з Мінска, Дзіяна Стахновіч з Вільнюса і Ніна Пээрна з Эстоніі — гэта беларускія паслы добрай волі, “якія сваёй дзейнасцю ўносяць вялікі ўклад ва ўмацаванне сувязяў паміж краінамі, у прапаганду беларускай культуры”.

Міжнароднае школьнае “трыо” ў хуткім часе можа стаць і “квартэтам”: у Мінску рыхтуюцца сустрэць дэлегацыю школьнікаў з Рыгі. А беларускія школьнікаў з нецярпеннем чакаюць у госці іх аднагодкі ў Эстоніі ды Літве.

ЮБІЛЕЙ

“Маладосць” сталее, не старэючы

Вядомы ў краіне штомесячны часопіс адзначае 60-годдзе

Па сутнасці, гэта свята ўсіх, хто мае дачыненне да беларускай літаратуры: многія з вядомых аўтараў прайшлі “маладосцеўскую” школу творчасці. Са старонак часопіса, заснаванага ў 1953 годзе, прыходзілі да чытачоў творы Якуба Коласа, Васіля Быкава, Уладзіміра Караткевіча, Івана Шамякіна, Івана Мележа, Васіля Віткі, Янкі Сіпакова, Уладзіміра Дамашэвіча ды многіх іншых прэзаікаў, паэтаў, крытыкаў, публіцыстаў. Зрэшты, гаварылася на ўрачыстасці з нагоды юбілею “Маладосці” ў прэс-цэнтры Дома прэсы, выданне па-ранейшаму арыентавана на маладых аўтараў, гэта для іх — і стартавая пляцоўка, і крылы для палёту. “Будучыня беларускай літаратуры, ды і культуры — у вашых руках”, — гаварылі старэйшыя сябры калегам, якія сёння робяць часопіс.

Юбіляраў віталі кіраўнік Выдавецкага дома “Звязда” Алесь Карлюкевіч — бо “Маладосць” цяпер адносіцца да гэтай структуры, прадстаўнікі міністэрстваў інфармацыі, адукацыі, культуры, прафсаюзаў, Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі, літаратурных музеяў і часопісаў, маладыя творцы. “Мы выпісваем і з цікавасцю чытаем нашу “Маладосць”, — гаварыў галоўны рэдактар часопіса “Вясёлка” Уладзімір Ліпскі. У пацвярджэнне называў прозвішчы маладых аўтараў, творы якіх усхвалявалі пісьменніка. А шасцігадовая спявачка Адряна Аракелян, якая ўжо засвяцілася на вокладцы “Вясёлкі” і прыйшла на ўрачыстасць з Уладзімірам Сцяпанавічам, парадавала ўсіх выдатным выкананнем знакамітай народнай песні “Купалінка”. Удалося мінулым летам і мне заспець, сфатаграфавачы ў ролі своеасаблівых Купалінак на Купалаўскім свяце ў Вязынцы цяперашнюю галоўную рэдактарку часопіса “Маладосць” Святлану Дзянісаву і яе папярэдніцу Таццяну Сівец — яна цяпер галоўны рэдактар газеты “Літаратура і мастацтва”. Гэтыя маладыя жанчыны разам з калегамі шмат робяць, каб гадаваліся на старонках часопіса прыгожыя “кветачкі”, з якіх з часам атрымаюцца і смачныя “ягадкі”. І дызайн вокладкі “Маладосці” цяпер адпаведны: кветачны!

Пра тое, як удаецца часопісу-юбіляру стаць, не старэючы, мы гутарым са Святланай Дзянісавай. Яна — унучка вяскавай настаўніцы з песеннай Капыльшчыны, пасля школы закончыла медвучылішча, працавала медсястрой, вучылася на біёлага ў БДУ: у яе чырвоны дыплом. Школьная мара пра журналістыку падштурхнула пісаць для “глянцавых” часопі-

саў, яна прайшла школу фрылансерства, шэф-рэдактарства ў “Женском журнале”.

— Святлана, а груз адказнасці і традыцый, якім кожнае знакавае выданне абрастае з часам, нібы карабель ракавінкамі, не перашкаджае “Маладосці” рухацца наперад?

— Каб, нібы караблю, трымаць баланс устойлівасці ў плыні часу, каб груз мінулага

паміны іншых творцаў. Веданне гісторыі дазваляе рухацца наперад, улічваючы мінулы досвед і ловячы ў ветразі павевы новага часу. А цікавага на шляху “Маладосці” шмат. Мы за апошнія месяцы шмат даведаліся, калі рыхтавалі да юбілею выданне “Скрозь “Маладосць””: Не самая сумная кніжка пра грошы, чорны шакалад, пісьменнікаў і літаратуру”. Напрыклад, што

— Мяркую, на будынку па Карла Маркса, 40, дзе пачалася “Маладосць”, была першая рэдакцыя, і шылда памятная будзе. Напрыканцы 80-х я працаваў у ЦК камсамола, і старэйшыя калегі падказалі: ты ж сядзіш якраз у тым пакоі (а гэта на другім паверсе), дзе працавалі класікі...

— Так, мы знайшлі дакументы цікавыя з тае пары, і прашыльду, пэўна, варта падумаць — разам з Саюзам пісьменнікаў. Цікава было даведацца, што Машэраў, які “кіраваў камсамолам”, шчыльна займаўся і справамі “Маладосці”. Таму і добры старт у часопіса атрымаўся.

— Падкажыце, як цяпер можна стаць вашым аўтарам?

— Людзі самі прыходзяць. Дасылаюць творы і па звычайнай пошце, і па электроннай. І суайчыннікаў замежжа запрашаем у аўтары, перашкодаў няма, паглядзець “Маладосць” можна ў інтэрнэце ці аформіць падпіску. Хто піша, той, вядома ж, хоча бачыць творы надрукаванымі, у тым ліку і ў нашым выданні. Калі ёсць нешта новае ці то ў форме, ці то ў месце, аўтарскім стылі — гэта да нас, наш фармат. Нам цікава, калі аўтар задаецца новымі пытаннямі, а не “перажоўвае” традыцыйныя тэмы ці “майструе тэксты”, як рамеснік, па старых лякалах.

Святлана Дзянісавя (справа) і Таццяна Сівец на Купалаўскім свяце ў Вязынцы

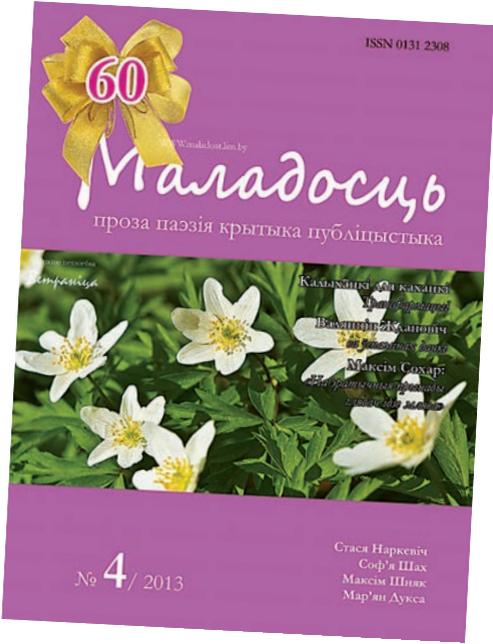

Спеўны падарунак “Маладосці” ад “Вясёлкі” ўручае Адряна Аракелян

дапамагаў ісці курсам у будучыню, трэба ўсё ж ведаць гісторыю выдання. І абавязкова, як казаў на ўрачыстасці Уладзімір Ліпскі, будучы 60-ы паверх дома-часопіса, аддаваць даніну павагі ветэранам. Тым, хто ствараў падмурак выдання. Чытачы бачаць: мы звяртаемся да гісторыі. Друкавалі з нумара ў нумар дзённікі вядомага “маладосцеўца” Уладзіміра Дамашэвіча, ус-

першым фатографам часопіса быў вядомы майстар Аляксандр Дзітлаў. Яго асабіста запрасіў на працу Пётр Машэраў, крэсла якога доўгі час стаяла ў “Маладосці” — а потым недзе знікла. І на старонках кнігі разгортваецца вельмі цікавая дэтэктыўная гісторыя: адзін з аўтараў у мемуарах непакоіцца, куды знікла тое крэсла, другі прыадкрывае таямніцу...

Пошукі новага — гэта шлях “Маладосці”. А яшчэ мы часта праводзім творчыя сустрэчы са школьнікамі, гімназістамі, у бібліятэках з чытачамі, у ВНУ. І там запрашаем да супрацоўніцтва. Мы ўвогуле лёгкія на пад’ём, ідзем усюды, куды нас запрашаюць. Сёлета супрацоўнікі “Маладосці” выступалі ў мінскіх Медыцынскім і Лінгвістычным універсітэтах, у Брэсце і Бара-

навічак сустракаліся з чытачамі і бібліятэчнымі работнікамі. А мая мара: каб нас запрашалі яшчэ больш, у тым ліку фізікі, хімікі, матэматыкі, ІТ-спецыялісты — не толькі філолагі. Гэта і будзе тая пераёмнасць традыцый, якая не абцяжарвае, а дае сілы для творчасці. Калі ствараўся часопіс — чыталі ўсе, маю на ўвазе сацыяльна актыўную частку грамадства. Цяпер жа літаратурна-мастацкія выданні бяруць у рукі нямногія.

— Пад адной вокладкай з “Маладосці” выходзіць і часопіс “Бярозка”, вельмі важны “гадавальнік” для творчай моладзі. Не спрабавалі збіраць у фан-клубы “Маладосці” юных прыхільнікаў літаратуры, якія ёсць амаль у кожнай школе, а тым больш гімназіі ці ВНУ?

— Такі клуб, па сутнасці, ужо ёсць пры рэдакцыі. Аднак вы ж ведаеце: творчасць — справа тонкая, я б сказала, элітная... Нам калегі раяць выступаць на абласных, рэспубліканскіх прадметных алімпіядах школьнікаў, дзе збіраецца “галавастая” моладзь. І мы будзем у тым кірунку рухацца. А на юбілейнай урачыстасці ўшанавалі шэраг нашых маладых аўтараў, у ліку якіх Маргарыта Латышкевіч, Наста Кудасавя, Арцём Кавалеўскі, Міхаіл Бараноўскі, Анатоль Трафімчык, Серж Мінскевіч, Сяргей Мацін ды іншыя. Думаю, іх імёны з часам стануць яшчэ больш вядомымі.

— Святлана, задайце сабе пытанне — і самі на яго адкажыце.

— Я б у сябе запытала: калі б мела машыну часу, то ў якім перыядзе з 60-гадовай гісторыі “Маладосці” хацела б папрацаваць? І творчая фантазія заносіць мяне чамусьці ў 60-я з іх “адліжнай” грамадскай атмасферай. Часопіс ужо стаў на ногі, галоўны рэдактар — Пімен Емяльянавіч Панчанка, друкуецца проза Уладзіміра Караткевіча, і ўсе глядзяць у будучыню з надзеяй... Мне нават тагачасная мода ў адзенні падабаецца! Прыходзіць у рэдакцыю ў пышняй сукенцы з рукавамі-ліхтарыкамі, круглым каўнерыкам, маленькімі гузічкамі... У туфельках на тоненькіх абцасіках... Вобразы са старых савецкіх фільмаў мне вельмі імпануюць. Разумею: не ўсё там проста было — ды хочацца ў маладосці маіх бацькоў пабываць, у тым ліку і для лепшага разумення таго, што мы сёння маем.

Гутарыў Іван Ждановіч

У ВОЛЬНУЮ ЧАСІНУ

Вытанчаныя творы Надзеі Радзіяновіч

У калекцыі майстрыхі больш за два дзясяткі незвычайных скульптур

Іна Ганчаровіч

Незвычайнае захапленне яна адкрыла для сябе дзесяць гадоў таму. Дапамог выпадак. “Аднойчы ўбачыла на сталі ў кроплях вады некалькі мудрагеліста сплецёных макаронін, і мяне як працяло: які цудоўны і падатлівы матэрыял для скульптур! — успамінае майстрыха. — Першым я змайстравала такі маленькі стаканчык, потым пачала рабіць кнігі, шкатулкі, вазы, кубкі, мініяцюрныя туюлкі, крэселка... Цяпер у мяне цэлая калекцыя такіх самаробак”.

А летась яна стварыла макет Нацыянальнай

бібліятэкі. Яно і не дзіва: Надзея Міхайлаўна — дырэктар Лунінецкай раённай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы. “У Беларусі то быў Год кнігі, а ў мяне слова “кніга” асацыюецца, вядома ж, не толькі з “крыніцай ведаў”, але і з бібліятэкай, — прадаўжае субяседніца. — Наша Нацыянальная бібліятэка — адзін з самых унікальных архітэктурных комплексаў у свеце. Ён уражвае і жыхароў сталіцы, і гасцей. Мне хацелася зрабіць нешта грандыёзнае, каб сапраўды захапляла. На стварэнне макета ў мяне пайшло шмат макарон і пяць месяцаў карпатлівай працы”.

Два гады таму па суседстве з домам Радзіяновічаў пачалі ўзводзіць праваслаўны храм. Гаспадыня вырашыла зрабіць такі ж храм з макарон. Ракавінкі, спагелі, грабенчыкі плюс кемліваецца ды цярпенне — і ў яе атрымалася! За серыю работ “Макаронная фантазія” на конкурсе бібліятэчных работнікаў Беларусі “Сам сабе мастак” яна атрымала дыплом першай ступені. Разглядаючы творы Надзеі Міхайлаўны, не сталмалешся захапляцца: яны настолькі вытанчаныя, што здаюцца бязважкімі, сплеценымі з карункаў. “Гэта працаёмкі працэс, амаль ювелірны,

Да кніг у Надзеі Радзіяновіч асабліва павага

— пасвячае яна ў тонкасці тэхналогіі. — Я ўжо так “набіла руку”, што на навобмацак вызначаю, калі даставаць “будматэрыял” з вады. Калі не датрымаць, то мучныя вырабы будуць далікатнымі, разваліцца. Калі ператрымаць — распаўзуцца. Бывае, клеіш, а дом узяў ды і разваліўся. Гэта таму, што макарона — не звычайны будматэрыял, яна бывае няроўная, розная па паметры. Гатовы выраб пакрываю лакам, так і зберагаю. Некаторым па 10 гадоў

— стаяць, не псуюцца”. Сябры прапаноўвалі размалёўваць вырабы фарбамі, але Надзея Міхайлаўна супраць. Кажы, ёй больш падабаецца іх натуральны колер, бялісажоўты. А ці не спрабаваў нехта рабіць тое ж? Усміхаецца: “Жадаючыя былі, ды нека хутка перагарэлі”. У бліжэйшых планах майстрыхі — вырабіць куст клубніц са свайго любімага матэрыялу да свята горада: Лунінец, як вядома, лічыцца ў Беларусі клубнічны раем.

ЗНАХОДКІ З АРХІВАЎ

І гэта яшчэ не кропка

Выдавецкай падзеяй года называюць выхад у свет кнігі “Беларусы ў фотаздымках Ісака Сербавы. 1911—1912”. Каштоўны том прэзентаваўся ў галерэі “Лабірынт” Нацыянальнай бібліятэкі.

Яўген Дарэнскі

Фаліант з серыі “Энцыклапедыя рарытэтаў” нагадвае стары сямейны альбом, знойдзены дзесьці на гарышчы бабулінай хаты. Гартаючы яго, нібы адчыняеш чароўныя дзверы ды ідзеш у лабірынты мінулага. Дагератыпы беларусаў, сельскіх і гарадскіх краявідаў з калекцыі фотамайстра Ісака Сербавы пераносяць нас на 100 гадоў таму. І нібы ажывае тое мінулае, якога не вярнуць, але ў якое можна акулунца сёння дзякуючы намаганням спецыялістаў з выдавецтва “Беларуская Энцыклапедыя імя Пётруся Броўкі” і бібліятэкі Вільнюскага ўніверсітэта.

Калекцыя, што ўвайшла ў выданне, налічвае 442 унікальныя фатаграфіі. Гэта плён працы этнографу Ісака Сербавы пад час экспедыцыі па Заходнім і Усходнім Палессі. Здаецца мне чамусьці, што на пачатку мінулага стагоддзя рэгіён гэты нагадваў Амазонію: непаўторны “закінуты свет” у цэнтры Еўропы. Вакол бушаваў

прагрэс, а на Палессі быццам час спыніўся. Там жылі людзі, якія не толькі не бачылі паравоза: некаторыя нават двухколавы ровар успрымалі як нейкую д’ябальшчыну. Этнограф Сербаву пісаў, што ў першыя дні экспеды-

бакі, адмаўляліся з ім размаўляць. А на двары — 1911 год, па вуліцах беларускіх гарадоў ужо ездзілі аўтамабілі, трамваі, працавалі кінаатэатры. У Парыжы святкавалі 10-годдзе адкрыцця метрапалітэна, а для жыхароў Палесся ровар

хаты, свойскіх жывёл, прылады працы, незвычайныя строі ды “шапкі”. Кожны здымак — з інфармацыйнай запіскай, там не толькі назва мястэчка, дзе даследчык рабіў “фотасесію”, там імёны, прозвішчы і нават рост “мадэляў”. Уразілі мяне здымкі з Давыд-Гарадка: жанчыны насілі — пэўна, па святах — галаўны ўбор, падобны на нейкі афрыканскі цюрбан, а мужчыны — шыракаполыя капелюшы ды аўчыныя шапкі... Цалкам магчыма, што хтосьці зможа знайсці ў кнізе Сербавы фатаграфіі сваіх продкаў, памяць пра якіх, магчыма, была страчана за стагоддзе, поўнае рэвалюцый ды войнаў.

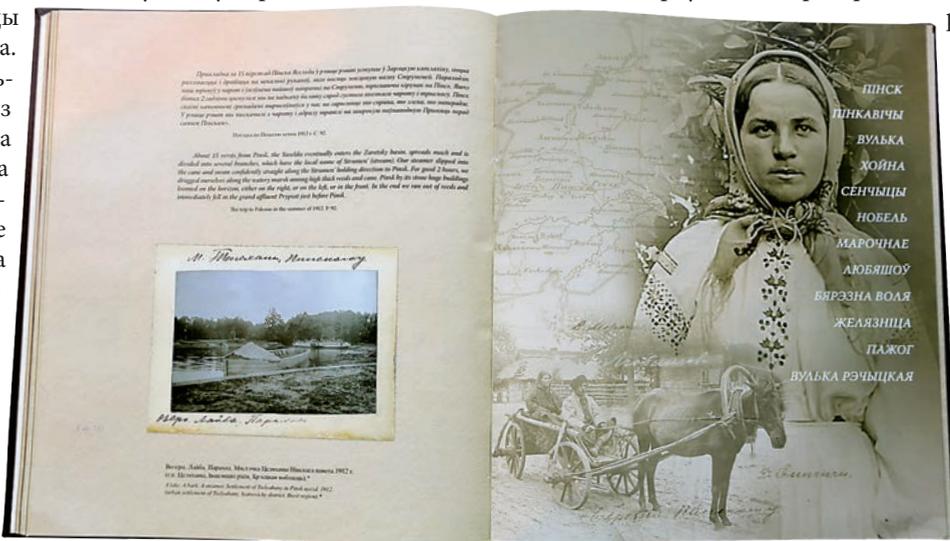
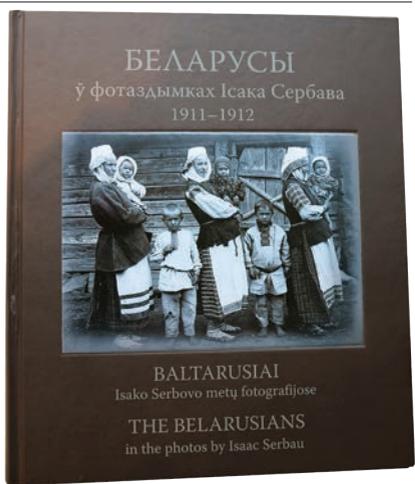
Выданне фотаальбома праз 100 гадоў пасля навуковай экспедыцыі Ісака Сербавы — як вяртанне з забыцця ўнікальнага пласта найкаштоўнай інфармацыі па айчынай этнаграфіі, гісторыі і культуры. Да нядаўняга часу нават даследчыкі такога не бачылі. І ёсць надзея, што будуць і новыя падобныя выданні. Як

Пушчанскія скарбы

У Спісе аб’ектаў Сусветнай спадчыны ЮНЕСКА Белавежская пушча набудзе яшчэ большую значнасць

Як ні дзіўна, раней каштоўнасць пушчы не была ацэнена належным чынам. Намеснік гендырэктара нацыянальнага парка па навуковай рабоце Васіль Арнольбік паведаміў пра вынікі экспертызы пушчы, ініцыяванай Камітэтам Сусветнай спадчыны ЮНЕСКА: “Высветлілася, што многія яе тэрыторыі, якія раней не фігуравалі ў Спісе сусветнай спадчыны, заслугоўваюць таго, каб там апынуцца”.

Раней пушча падпадала толькі пад адзін з крытэрыяў ацэнкі прыродных аб’ектаў: яна ахоўвалася як аб’ект выключнага прыроднага характа і эстэтычнай важнасці. “Але ж многія віды жывёл і раслін захаваліся толькі ў Белавежскай пушчы, яна адпавядае і двум новым крытэрыям прыроднай каштоўнасці”, — удакладніў навуковы супрацоўнік Вячаслаў Краўчук. Пушча ўключае найбольш важнае ці значнае натуральнае асяроддзе для захавання ў ім біязнастайнасці, у тым ліку знікаючых відаў выключнай сусветнай каштоўнасці. І гэты выдатны ўзор эка-ці біяпрацэсаў у эвалюцыі і развіцці зямных, прэснаводных, берагавых экалагічных сістэм і раслінных і жывёлных папуляцый.

Фотаздымкі пададзены ў кнізе з добрым густам

цыі спрабаваў выкарыстоўваць гэты транспартны сродак для перамяшчэння па Палессі. Ды мясцовыя сяляне, пабачыўшы дзіўнага, апранутага не па палескай модзе чалавека верхам на гэткай “чартаўні”, разбягаліся ў розныя

у навіну! Давялося этнографу адмовіцца ад яго, інакш місія была б невыканальнай. За тры гады Сербаву наведаў 74 паселішчы. Здымаў змарданых працаў мужчын, жанчын, дзяцей і старых, іхнія курныя

сказала галоўны рэдактар выдавецтва “Беларуская Энцыклапедыя імя Пётруся Броўкі” Ларыса Языковіч, выхад у свет фотаальбома Ісака Сербавы — гэты яшчэ не кропка ў працы выдавецтва над серыяй “Энцыклапедыя рарытэтаў”. То будзем чакаць новых сюрпрызаў.

Даведка ГР. Ісак Сербаву — этнограф, фалькларыст і археолаг, сапраўдны член Інстытута беларускай культуры, кандыдат гістарычных навук. Нарадзіўся 27 мая 1871 года ў вёсцы Кульшчычы Магілёўскай губерні. Закончыў Полацкую настаўніцкую семінарыю, а ў 1901-м — Маскоўскі археалагічны інстытут. Працаваў настаўнікам у Мінску. Член Паўночна-Заходняга аддзела Імператарскага Рускага геаграфічнага таварыства. З 1923 года — выкладчык, загадчык кафедры этнаграфіі Беларускага дзяржуніверсітэта. З 1929 года — вучоны сакратар кафедры этнаграфіі і фальклору Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР.